

خبر

در جلسه دیروز شورای شهر مطرح شد:

شوراها دخالت وزارت کشور را قبول ندارند

گروه اجتماعی : مهدی چمران دیروز در جمع خبرنگاران و در حاشیه دویست وسی وهفتمین جلسه شورای شهر تهران از برگزاری دو جلسه رازینی میان اعضای شورای عالی استان ها (مشکل از روسای شورا‌های شهر کلان‌شهرها) و کمیسیون‌های مختلف مجلس خبر داد و در پاسخ به این سؤال «شرق» که اعضای شورا‌های شهر چه فعالیت‌هایی برای توجیه نمایندگان مجلس در مورد رد کردن لایحه دولت و تصویب نشدن آن در مجلس انجام داده‌اند گفت: «امروز اعضای شورای عالی استان‌ها برای صحبت با اعضای مجلس به کمیسیون‌های عمران و فرهنگی– اجتماعی مجلس خواهند رفت تا هر یک جلساتی را با نمایندگان برگزار کنند و در مورد اشکالات لایحه دولت توضیحاتی به نمایندگان ارائه کنند. « رئیس شورای شهر تهران در پاسخ به این سؤال خبرنگار «لینسا» (خبرگزاری کار ایران) مبتنی بر اینکه اعضای شورا‌های شهر کشور بحث «سلب فوریت» در مورد این لایحه را در مجلس پیگیری می‌کنند یا خیر، عنوان کرد: «ما چیزی را پیگیری نمی‌کنیم.» خبرنگار دیگری پرسید: «دو دست شدن شورای شهر با توجه به اینکه گروهی مخالف مصوبه دولت هستند و تعداد محدودی نظر مثبت دارند و صحبتی نمی‌کنند را چگونه ارزیابی می‌کنید.» سخنگوی شورای شهر نیز پاسخ داد: «برای ارزیابی ترازو نداریم ولی شما همین طور دنبال کنید به قیاب می‌رسید.» چمران همچنین از ارسال جدول مقایسه‌ای در رابطه با اصلاح قانون شوراها برای نمایندگان مجلس خبر داد و گفت: «در شورای عالی استان‌ها، لایحه دولت و قانون فعلی شوراها را مقایسه کردیم و تحقیقاتی را هم که خود شورا در این رابطه داشت کنار هم گذاشتیم و در شکل یک جدول مقایسه‌ای پنجشنبه هفته گذشته به مجلس و دولت فرستادیم.» سخنگوی شورای شهر تصریح کرد: «در زمان دولت قبلی و طی دوسال‌ونیم با حضور روسا و اعضای شورای کلان‌شهرها در مورد قانون شوراها بحث و بررسی کردیم و نتیجه را در اختیار دولت قبل قرار دادیم و اکنون که در زمان دولت جدید این بحث‌ها مطرح شده است مجدد این طرح را بررسی کرده و با قانون فعلی شوراها و لایحه دولت در یک جدول مقایسه کردیم تا نمایندگان متوجه شوند که چه روندی طی شده است.» رئیس شورای شهر تهران همچنین تصریح کرد: «حدود ۱۵ درصد موارد لایحه دولت باید حذف شود و مثل قانون قبلی شود.» مهدی چمران از حضور در تهران و تصمیم گیری روز پنجشنبه روسای شورا‌های شهر کلان‌شهرها خبر داد و گفت: «ما بسیار فشرده با کسانی که در این زمینه آگاه بودند در مورد این لایحه بحث و بررسی کرده‌ایم.» چمران در توضیحات خود عنوان کرد: «ما باید فرصت خوبی برای نمایندگان مجلس بگذاریم تا مطالب ارسال شده توسط شورای عالی استان‌ها را بخوانند.» رئیس شورای شهر تهران از گفت‌وگوی تلفنی شب گذشته خود با وزیر کشور خبر داد و در مورد هماهنگی‌های خود با هیات‌رئسه مجلس نیز سخن گفت: «چمران همچنین اضافه کرد: «در لایحه اصلاحیه قانون شوراها ذکر شده که حکم شهردار باید به تایید وزارت کشور برسد ولی هیچ شورای قبول نمی‌کند که حکم شهردار به تایید وزارت کشور برسد، یا مصوبات شورای شهر توسط وزارت کشور لغو شود.» وی اضافه کرد: «در پیشنهاد اصلاحیه قانون شوراها که توسط شورای عالی استان‌ها ارائه شده، بحث سطح تحصیلات اعضای شورا، فرصت فرمانداری برای اعتراض به مصوبات شوراها و تعداد اعضای شورای عالی استان‌ها در کمیته های استان‌ها، مورد اصلاح قرار گرفته است.»

دفترچه بهای معاملات املاک بررسی شد

رئیس شورای شهر تهران دیروز اعلام کرد که ابتدای جلسه شورای شهر تهران در مورد استفساربه شهرداری تهران درخصوص دفترچه بهای معاملات املاک بوده است. چمران ادامه داد: «بحث بهای معاملات املاک موضوع پیچیده‌ای است که بر این اساس تهران را به بلوک‌های معین تقسیم کرده و قیمت املاک در بلوک‌های مختلف براساس دفترچه‌ای که در وزارت دارایی در سال ۸۴ تصویب کرده، تعیین شده است.» سخنگوی شورای شهر گفت: «در بلوک بندی‌های جدید، افزایش فراوانی در ارزش معاملاتی املاک داشتیم که شورای شهر برای مهار این افزایش قیمت مصوب کرد تا نرخ افزایش حداکثر ۱۳/۵ درصد سال قبل باشد و بر این اساس ارزش معاملاتی املاک حداکثر بر اساس نرخ تورم که بانک مرکزی اعلام کرده تا ۱۳/۵ درصد افزایش خواهد یافت.» چمران اضافه کرد: «شورای شهر تصویب کرد که بهای معاملاتی املاک در بافت‌های فرسوده افزایش نیابد.»

وکیل، دفاع و تحقیقات قدماتی» عنوان همایش است

که دیروز توسط «انجمن دفاع از حقوق زندانیان» و با همکاری دانشکده حقوق دانشگاه شهیدبهشتی، کانون وکلای دادگستری مرکز، گروه حقوق دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده حقوق دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز و کمیسیون حقوق بشر اسلامی برگزار شد. در این همایش یک روزه اساتید، حقوق‌قضایه به لزوم استفاده پیرامون موضوعات «مشکلات و موانع وکالت در تحقیقات قدماتی»، «حق اطلاع از موضوعی اتهام»، «تحول جایگاه وکالت» و «حقوق متهم و بازداشت‌های خودسرانه»، «دفاع از حق دفاع» و... سخنرانی کردند. گزارشی از سخنان ارائه شده را در ذیل می‌خوانید.

حضور وکیل در تحقیقات قدماتی و کاهش جمعیت زندانیان

در بسیاری از پرنده‌ها و در مرحله حساس تحقیقات قدماتی وکیل مدافع حضور ندارد. عمادالدین باقی مدیرعامل انجمن حمایت از زندانیان در آغاز همایش «وکیل، دفاع و تحقیقات قدماتی» که روز گذشته در دانشگاه شهید بهشتی برگزار شد با بیان این مطلب افزایش جمعیت کیفری زندانیان را تابع متغیرهایی از جمله فقدان حضور وکیل در مرحله شکل‌گیری پرونده‌ها دانست و گفت: «اگر حوقدانی در کنار متهم در مرحله بازجویی حضور داشته باشد چه‌بسا بسیاری از پرونده‌ها مانع از زندان رفتن متهمان و حتی جلوگیری از مجازات آنها شود.» باقی به گزارش‌های مختلفی که درباره ممانعت از داشتن وکیل و دیدار با وی دریافت می‌شود اشاره کرد و الزامی شدن حضور وکیل در تحقیقات قدماتی را راه‌حلی مناسب برای جلوگیری از پامبال شدن حقوق متهمان برشمرد. مدیر انجمن حمایت از زندانیان همتزای شأن وکلا و قضات یادآور شد و افزود: «بدون حضور وکیل در ادارسی‌ها، مشکلاتی برای متهم و حتی دستگاه قضایی به وجود می‌آید چرا که هر دو طرف می‌توانند اشکالاتی را به کار یکدیگر وارد کنند که با حضور وکیل از بروز چنین مواردی جلوگیری می‌شود.» باقی انحصار انجام تحقیقات قدماتی توسط پلیس در برخی از جرائم را مشکل ساز توصیف کرد و گفت: «باید در پرونده‌های جنایی وکیل و پلیس خصوصی با همدیگر کار کنند. همان‌طور که باید این همکاری میان قاضی و وکیل باشد.» وی رعایت شأن و جایگاه وکلا را از سوی دستگاه‌های دولتی خواستار شد و الغای تبصره ماده ۱۲۸ قانون آئین دادرسی کیفری را یکی از پیش‌نیازهای تحقق دادرسی عادلانه دانست. این تبصره عنوان می‌کند: «در مواردی که موضوع (دادرسی، جنبه مجرمانه دارد یا حضور غیرمتهم به تشخیص قاضی موجب فساد شود و همچنین درخصوص جرائم علیه امنیت کشور، حضور وکیل در مرحله تحقیق با اجازه دادگاه خواهد بود.

عدم حضور وکیل به بهانه فساد قابل پذیرش نیست

«حقوق دفاعی متهم و آزادی‌های او در مرحله تحقیقات قدماتی بیشتر در معرض محدودیت و تضییع قرار دارد.» دکتر محمود آخوندی استاد دانشگاه تحقیقات قدماتی را شامل جمع آوری دلایل له و علیه متهم، اخذ تأمین کیفری و اظهارنظر نهایی درباره وی دانست و گفت: «کنگروه بین‌المللی حقوقدانان در ۱۹۶۱ اعلام کرد که باید متهم در تمام مدت تحقیقات بتواند با وکیل مدافع خود مشورت کند و از این حق مطلع شود. مامور تحقیق نیز باید بی طرفانه تمام پرونده را در اختیار بگیرد و کلیش قرار دهد و اگر دلایلی بدون رعایت این اصول جمع آوری شود نمی‌توان از آنها علیه متهم استفاده کرد.» این مدرس «آئین دادرسی کیفری» ممنوعیت حضور وکیل در مواردی که موضوع جنبه مجرمانه دارد را فاقد چارچوب و تعریف قانونی توصیف کرد و افزود: «حقوق قانون به قاضی اجازه داده است به تشخیص خود و به بهانه فساد که وازای کلی است از حضور وکیل در تحقیقات قدماتی دادرسی جلوگیری کند راه را برای باز شدن دستان دستگاه قضایی می‌گشاید.» آخوندی به مخالفت‌ها و موانعی که برای ایفای نقش وکلا در ادارسی‌ها وجود دارد اشاره کرد و گفت: «چالش‌ها برای رفع این موانع و مشکلات تاکنون نریش‌بین نبوده است و سعی در امکان حضور وکیل مدافع در تمام مراحل دادرسی و عدم نیاز به اجازه و موافقت مقام قضایی در تحقیقات قدماتی به نتیجه نرسیده است.»

بافتن نواقص در ميثاق

«اتاح متهم از موضوع اتهام از جمله مهم‌ترین حقوق او است تا آوری دفاع خود را اعمال کند.» دکتر محمدعلی اردبیلی با بیان مطلب فوق و تأکید بر اینکه متهم باید در آغاز مرحله قدماتی از عنوان و دلایل اتهام آگاه شود گفت: «اچنین اطلاع‌ای مستلزم دانستن موضوع و ماهیت اتهام و علل آن است که از آن با عنوان «تعمیم» یاد می‌شود. همچنان‌که مثلاً بازپرس مکلف است وقتی قرار تأمین صادر می‌کند قابل اعتراض بودن آن را نیز به متهم تفهیم کند.» استاد دانشگاه شهید بهشتی به پیش‌بینی موضوع «تفهیم اتهام» در ميثاق حقوق مدنی و سیاسی و ضرورت ابلاغ علل بازداشت متهم به هنگام دستگیری اشاره کرد و افزود: «در صورت کاستی‌های و نواقصی هم در مقررات آئین دادرسی کیفری ما وجود دارد باید در پرتو ميثاق‌هایی که ایران هم به آن پیوسته است تفسیر شود.» اردبیلی هدف از تفهیم اتهام را آگاهی متهم از عنوان دقیق اتهام دانست و گفت: «مرجع تحقیق یا صدور حکم باید اطمینان داشته باشد که موضوع و علل اتهام موجود است و به متهم تفهیم شده است.»این جرم‌شناس با تأکید بر اینکه تا قبل از تفهیم قانونی و دقیق اتهام به متهم او مظنون تلقی می‌شود تصریح کرد: «در بیشتر کشورها تفهیم اتهام با عبارت کلی جازیز نیست و مرجع

گردهمایی حقوق‌دانان برای دفاع از حقوق متهمان

تحقیق نمی‌تواند به متهم بگوید «تو مرکب فساد یا فعل حرام شده‌ای! چرا که چنین عبارتی اگر عنوان مجرمانه نداشته باشد و جرم تعریف شده در قانون نباشد، اتهام و جرم نیست.»اوی با انتقاد از برخی مقررات آئین دادرسی کیفری و درباره احضار افراد به حضور در مرحله تحقیقات قدماتی تأکید کرد: «در هر برگه اخطار یا احضار‌نامه‌ای که به افراد ابلاغ می‌شود باید ضمن تصریح به علت دعوت یا احضار، مشخص شود که فرد به چه عنوان اعم از حقوق دریافت می‌شود اشاره کرد و الزامی شدن حضور وکیل در تحقیقات قدماتی را راه‌حلی مناسب برای جلوگیری از پامبال شدن حقوق مرجع قضایی یادآور شد و گفت: «این حق قانونی هر متهم است که از علت جلب و بازداشت خود مطلع شود تا علاوه بر امکان دفاع از خود، از همراهی وکیل وی بهتر استفاده کند.»

تحقیقات قدماتی بدون حضور وکیل بی اعتبار است
دادرسی عادلانه عناصری دارد که باید از اسناد بین‌المللی همچون اعلامیه حقوق بشر و ميثاق حقوق مدنی و سیاسی و حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در کنار منابع داخلی استفاده و از آنها استخراج شود. دکتر محمدآشوری رئیس موسسه حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشگاه تهران با بیان مطلب فوق به تنکیک جایگاه قاضی و دادستان اشاره کرد و گفت: «ما با دادرسی متصفانه فاصله زیادی داریم، گرچه با احیای دادرس‌ها مقدمات رسیدن به آن فراهم شده است.» آشوری با تصریح بر اینکه دادستان در برخی کشورها ریزمجموعه قوه قضائیه و در برخی حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشگاه تهران با بیان مطلب فوق به تنکیک جایگاه قاضی و دادستان اشاره کرد و گفت: «ما با دادرسی متصفانه فاصله زیادی داریم، گرچه با احیای دادرس‌ها مقدمات رسیدن به آن فراهم شده است.» آشوری با تصریح بر اینکه دادستان در برخی کشورها ریزمجموعه قوه قضائیه و در برخی دیگر وابسته به قوه مجریه است، افزود: «در اروپا دادگاه فراملی با عنوان دیوان اروپایی حقوق بشر فعالیت می‌کند که از جمله ضوابط لازم‌الرعایه آن تساروی سلاح‌ها است.» اوی تساروی سلاح‌ها را به معنای برخورداری طرفین دعوی از شرایط برابر در دادرسی و دفاع از حقوق خود توصیف کرد و گفت: «قاعده تساروی سلاح‌ها از ارکان دادرسی متصفانه است و انصاف اقتضا می‌کند که هیچ یک از طرفین دعوا در دادرسی در موقعیت

ناعادلانه‌ای نباشند.» آشوری با تأکید بر ضرورت انجام اصلاحاتی در قانون آئین دادرسی کیفری به‌ویژه در امور مربوط به تحقیقات قدماتی تصریح کرد: «متهم باید در دادسرا و دادگاه در موقعیت باشد که با توجه به امکانات و قدرت دادستان دادرسی عادلانه‌محدوش نشود و متهم در شرایط برابر با دادستان قرار نگیرد.» اوی با انتقاد از نبود سیاست جنایی علمی و واحد حضور دادستان را در مرحله تحقیقات قدماتی غیرضروری و ناموجه دانست و گفت: «چون دادستان طرف دعوا است نباید در تحقیقات قدماتی دخالتی داشته باشد و باید انجام تحقیقات به بازپرس سپرده شود.» آشوری با

بیان اینکه دادستان می‌تواند تکمیل تحقیقات را از بازپرس بخواهد افزود: «بازپرس نباید به بهانه سری بودن مانع از حضور وکیل در مرحله تحقیقات قدماتی شود.» این جرم‌شناس با تصریح بر اینکه در فرانسه سری بودن دادرسی فقط در صورتی است که موجب صدمه به متهم شود، گفت: «حتیانه تحقیقات قدماتی بدون حضور وکیل متهم انجام شود، دادرسی بی اعتبار است.» وی گفت: «متهم باید بتواند با وکیل خود حتی در مرحله تحقیقات قدماتی مشورت کند درحالی که الان در برخی از جرائم، متهم تحت نظر پلیس و بدون حضور وکیل بازداشت می‌شود.» آشوری صدور قرار مجرمیت را در دادسرا بی معنا دانست چرا که به باور وی اصل برائت و ویژگی مرحله تحقیق فارغ از این اعلام مجرمیت متهم است.

نوع اتهام در پذیرش وکالت تأثیری ندارد

براساس یک قانون طلایی هیچ متهمی نیست که قابل دفاع نباشد. بهمن کشاورز رئیس کانون وکلای دادگستری مرکز با بیان این مطلب که وکیل نباید دست هیچ متهمی را که برای کمک گرفتن به سمت او است رد کند مگر اینکه وکیل دیگری دفاع بهتری از او کند، گفت: «نوع اتهام نباید وکیل را از پذیرش وکالت متهم باز دارد، حتی اگر مشکلات حیثیتی از طرف دعوا برای او ایجاد شود.» کشاورز رد درخواست وکالت حتی از

سوی متهمی با عنوان «خفاش شب» را خلاف شئون وکالت توصیف کرد و افزود: «نباید ترس از برخورد نامطلوب دیگران باعث عدم پذیرش وکالت باشد. حتی اگر کسانی و مواعلی برای پذیرش وکالت وجود داشته باشد، نباید تسلیم فشارهای غیرقانونی شد.»رئیس کانون وکلا توقعات نابجای احتمالی برخی افراد را از وکلا مستلزم برخورد همراه با نرمش و مناتت هر وکیل دانست و گفت: «کع خلقی موکل و یا بیم از شکایت طرف مقابل پرونده یا حتی تهدید به خشونت نباید مانع دفاع از موکل به عنوان متهم شود و اگر کسی از این‌گونه برخوردها وحشت دارد بهتر است سراغ وکیل شدن و وکالت نیاید.» اوریس کانون وکلا بر اینکه وکلا سلامتی و آزادی خود را بر سر دفاع از شهروندان و موکلان خود گذاشته‌اند تأکید کرد و خواستار رعایت دقیق اصول حرفه‌ای وکالت توسط وکلا شد.

کمیته بازداشت‌های خودسرانه

هیچ کس را نمی‌توان خودسرانه توقیف یا بازداشت کرد.» دکتر محمد هاشمی استاد حقوق اساسی دانشگاه شهید بهشتی با اشاره به مضمون ماده ۹ اعلامیه جهانی حقوق بشر، هدف از تدوین این اعلامیه و معاهدات بعدی مرتبط با آن را تضمین و ارتقای حقوق اساسی بشر خواند و گفت: «هیچ جای دنیامیر از بازداشت‌های خودسرانه نیست و به همین علت کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل متحد کمیته بازداشت‌های خودسرانه را تشکیل داد.» هاشمی با تأکید بر اهمیت نهاد محار و پیش‌بینی شده در اسناد بین‌المللی توسط سازمان‌های معتبر جهانی برای حمایت از حقوق ذاتی بشر، امنیت قضایی را یکی از حقوق مورد توجه یاد کرد و افزود: «در حقوق داخلی بسیاری از کشورها محدودیت‌هایی علیه افراد برای دفاع از حقوق انسانی خود ازجمله آزادی بیان و برخورداری از دادرسی عادلانه وجود دارد.» اعضاء سابق کمیته بازداشت‌های خودسرانه سازمان ملل گفت: «بازداشت‌های سری و نامحدود، بازداشت‌پس از پایان غیروقتی مربوطه یا دوستان یا خویشان خویش استفاده کند.»

بازر بازداشت خودسرانه است.» هاشمی به تجربه به ۱۵ ساله کمیته بازداشت‌های خودسرانه به عنوان یک گروه بین‌المللی اشاره کرد و افزود: «این نهاد شکایت افراد و سازمان‌های حقوق بشری علیه دولت‌ها در دریافت و بررسی می‌کند و پس از رسیدگی به پاسخ دولت‌ها، گزارش خود را به شورای حقوق بشر نشر ارائه می‌کند.» اوی به بازداشتی را که به حقوق اکثریتین طبقه‌ای وارد می‌کند، «وی‌ها بازداشتی را که به حقوق اکثریتین طبقه‌ای وارد می‌کند.» و «وی‌ها بازداشتی را که به حقوق اکثریتین طبقه‌ای وارد می‌کند.» و «وکالت می‌تواند با ایجاب و قبول واقع شود، خواه مکتوب یا شفاهی حتی بدون ادای لفظی از طرفین، اما برای رعایت موازین حقوقی انجام تشریفات صوری انعقاد قرارداد وکالت ضروری است.»

اهمیت امنیت دفاع

حضور فیزیکی وکیل برای تقصین دادرسی متصفانه کافی نیست و باید «امنیت دفاع» برای دفاع موثر از شهروندان فراهم باشد. دکتر نجفی توناز عضو هیات‌مدیره کانون وکلای مرکز با بیان این مطلب به اشکالات قانونی موجود در رابطه با احضار وکلای دادگستری باعث شده است که وی قبل از هر اقدامی تأکیدی به کثایت حقانیت اختیارات و تکالیف قانونی خویش در دفاع از موکلت باشد. انجفی یکی از وظایف دولت‌ها را تأمین امنیت دفاع وکلا برشمرد و گفت: «مطابق مصوبات سازمان ملل متحد در کنگره هاوانا وکلا باید از تهدید به تعقیب یا مجازات‌های اداری و غیره به خاطر انجام وظیفه حرفه‌ای خود مصون باشند و نباید با موکلین خود به عنوان متهمی بی‌دانش شوند.» اوی مصونیت مدنی و کیفری وکلا را برای مطالبی که به حسن نیت در طول دادخواهی بیان می‌کنند از دیگر مصوبات کنگره مذکور توصیف کرد و گفت: «براین اساس مقامات ذی صلاح مکلفند اطمینان حاصل کنند که وکلا به اطلاعات پرونده و اسناد مناسی که در اختیار یا کنترل آنها است دسترسی دارند.» انجفی وکلا را همچون رگبرگر شهروندان برخورددار از حق آزادی بیان و تجمع و دیگر حقوق اساسی خواند و افزود: «باید وکیل مدافع از همان حقوق و تضمینات حمایتی که قاضی در مقام قضاوت از آن برخوردار است، بهره‌مند باشد تا بتواند از حقوق موکل خود دفاع کند.» اوی عدم پیش‌بینی مصونیت وکلا در مقام دفاع از موکل خود را از اشکالات و مقررات مربوط به وکلا برشمرد و گفت: «در چنین شرایطی کسانی که روند دادرسی و دفاعیات وکیل مدافع را مانعی جدی برای دستیابی به مطامع و منافع شخصی یا گروهی خود می‌دانند، از عدم مصونیت وکلا سواستفاده می‌کنند.»

حق سکوت برای متهم

«تا دلایل کافی برای انتساب جرم به فردی وجود نداشته باشد، موضوع قابل پیگیری کیفری نیست و احضار آن فرد به عنوان متهم بی‌وجه است.» دکتر حسنعلی موذن‌زادگان عضو هیات علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه علامه طباطبائی با بیان مطلب مذکور عنوان می‌آند تکر که «متهم هر حرفی بگوید ممکن است علیه او استفاده شود» را الزامی دانست و گفت: «اوی فهم‌هایی چایی این نکته وجود ندارد و بازپرس بدون اینکه به متهم تذکر بدهد کار خود را تمام شده می‌داند.» اوی حق سکوت متهم را بسیار مهم توصیف کرد و افزود: «اگر در برخی کشورها امکان استفاده از حق سکوت به

حقوق متهمان

متهم اعلام نشود تحقیقات باطل است.» اما در قوانین ما چنین نهادهی وجود ندارد.» موذن‌زادگان تأخیر در تفهیم اتهام را از کاستی‌های مقررات دادرسی کیفری ایران برشمرد و تأکید کرد: «وعده و وعیدهای بی‌خودی که اتفاقاً در قانون حقوق شهروندی هم ممنوع شده است ازجمله مصادیق اغفال متهم است که تحقیقات مبتنی بر آن باطل است.» وی با تأکید بر ضرورت آموزش ضابطان دادگستری توسط قوه‌قضائیه به لزوم استفاده از روش‌های علمی در بازجویی اشاره کرد و گفت: «کارهایی مثل تزریق داروهای خواب‌آور برای سهولت در بازجویی ممنوع است و رویه قضایی باید تکلیف این مسائل را روشن کند.»

نظارت بر ضابطین با دادستان است

ضابطین قضایی تحت آموزش دادستان در جرائم مشهود تحقیق می‌کنند و در صورت تخلف در برابر سازمان قضایی نیروهای مسلح قرار می‌گیرند.»علی‌اصغر مهابادی استاد دانشگاه با تصریح به مطلب مذکور اولین مخاطبان شهروندان در دادرسی‌ها را ضابطین قضایی دانست و گفت: «ضابط هرچه قدر که درستکار باشد ممکن است در انجام وظایفش اشتباه کند و باعث پامبال شدن حقوق مردم شود.» مهابادی با ابراز نگرانی از گستره جرائم مشهود، اصراع بسیاری از پرونده‌های کیفری را به ضابطان برای انجام تحقیق و تکمیل آن یادآور شد و گفت: «با این وصف و برای جلوگیری از هرگونه اشکال در مرحله تحقیقات قدماتی اطلاع متهم از حقوق قانونی خود و داشتن وکیل ضروری است.»

وکیل برای دفاع موثر از متهم

در پیمان‌نامه‌های بین‌المللی حقوق بشر تعریف خاصی از حق برخورداری وکیل و مشاور در مراحل قبل از محاکمه‌نشده است.» محمدحسن ضیایی دبیر کمیسیون حقوق بشر اسلامی با ذکر این نکته گفت: «نهادهای نظارتی و مراجع ذی صلاح تفسیرکننده این پیمان‌نامه‌ها حق بر دفاع را به معنای دفاع موثر دانسته‌اند و تأکید کرده‌اند که باید همه اشخاص بازداشت شده دسترسی فوری و منظم به وکیل مدافع خواهند داشت.» ضیایی با اشاره به نظریه کمیسیون بین‌امریکایی حقوق بشر محدوش شدن حق دفاع متهم در صورت عدم دسترسی به وکیل افزود: «همین نهاد تصریح کرده است به منظور تضمین اینکه فرد مجبور به اقرار و گناهی نشود و از شکنجه‌هایی یابد، باید تحقیقات قدماتی در حضور وکیل و یک مدافع واقعی انجام شود.» وی دسترسی به وکیل را یک تضمین مبنایی برای جلوگیری از سواستفاده احتمالی علیه متهم در طول دوره بازداشت خواند و گفت: «از ویژگی‌های بهره‌مندی از وکیل دادگستری انتخابی بودن او توسط متهم، امکان تماس و گفت‌وگوی خصوصی با وکیل و در نهایت استفاده از وکیل در صورت نتوانی مالی است.» دبیر کمیسیون حقوق بشر اسلامی، ضرورت اعطای فرصت مناسب به متهم و پیش از آغاز بازجویی را مورد تأکید قرار داد و افزود: «شورای مشورتی نهادهای ملی حقوق بشر در سال ۲۰۰۵ در قالب سندی تأکید کرد مواردی که در دفاع از متهم نیست یا رد متهم نمی‌خواهد که وکیل داشته باشد، باید این شخص بتواند در هر بازجویی از نماینده یک سازمان غیروقتی مربوطه یا دوستان یا خویشان خویش استفاده کند.»

بسیانی مصونیت وکیل و دادستان در شرح

حضور وکیل برای حفظ امنیت قضایی و سلامت اجرای عدالت ضروری است.» دکتر محسن رضایی استاد دانشکده حقوق دانشگاه تهران نیز در این همایش مصونیت وکلا را به لحاظ شرعی همچون مصونیت دادستان و مقتضای برابری شرعی شرایط دادرسی توصیف کرد و گفت: «اگر وکیل در انجام وظیفه کرداری‌کند یا نتواند به وظایف خود در دفاع از موکل عمل کند به گونه‌ای که به موکل خسارتی وارد شود مسئول است.» هاشمی با تصریح به اینکه وکالت در دعاوی باب مستقل در کتب فقهی ندارد، افزود: «احکام وکالت دعاوی در قالب احکام کلی وکالت آمده است.» وی با بیان اینکه وکالت هدف از اجرای است که شروع آن از پذیرفته و در مشروعیت این اختلافی بین فقها نیست، افزود: «وکالت می‌تواند با ایجاب و قبول واقع شود، خواه مکتوب یا شفاهی حتی بدون ادای لفظی از طرفین، اما برای رعایت موازین حقوقی انجام تشریفات صوری انعقاد قرارداد وکالت ضروری است.»

■ در این همایش حقوقدانان، اساتید حقوق، وکلا و کارآموزان وکالت حضور داشتند. این حقوقدانان همچون اردشیر امیراجمند، محمود علیزاده طباطبائی، عبدالفتاح سلطانی، جلیل مالکی رئیس دانشکده حقوق دانشگاه آزاد اسلامی، علاره بر آن چهروهایی بسیار داشتند و در جمع دیده می‌شد همچون مهندس محمد توسلی، محمد بسته‌نگار، محمد عطر یانفر، محمدجواد مظفر و... ■ از اساتید برجسته حقوق به خصوص آشوری و دکتر آخوند در مرتبه تعریف و تمجید بسیار حضار مواجه شد.

یک‌بار توسط علی‌اصغر مهابادی که خطاب به استاد و دکتر آشوری گفت اگر از دانشگاه حذف هم شوید از دل ما حذف نخواهید شد و بار دیگر در پایان مراسم از سوی فریده غیرت که به عنوان اختتامیه سخنرانی می‌کرد این تقدیر به عمل آمد. ■ در حضور آقا محمدعلی وکیل باید که دادگستری به‌عنوان مجری در تمام طول همایش حضور داشت. در اولین گزارش از پایان جلسه پیش ازظهر با حضور سخنرانان برگزار شد دکتر محمدجعفر حبیب‌زاده استاد حقوق دانشگاه تربیت مدرس گرداننده این جلسه بود و در میگرد بعدازظهر دکتر نعمت احمدی به عنوان گرداننده جلسه بود در میان سخنرانان نیز وکیل ارائه کرد.

■ تمام اساتید دانشگاه از زمان آغاز همایش در ساعت ۸ صبح تا مدتی پس از پایان مراسم در ساعت ۱۹ عصر در محل برگزاری برنامه حضور داشتند. ■ در پایان این همایش فریده غیرت وکیل دادگستری و عضو هیات‌مدیره انجمن حمایت از حقوق زندانیان ضمن جمع‌بندی سخنرانی‌های انجام شده، از روزنامه‌های شرق، اعتمادملی، اعتماد و آفتاب یزد برای توجه ویژه به امور حقوقی و همچنین پشتیبانی از برگزاری این همایش سپاسگزاری کرد. ■ در این همایش آقای کاظمی از قوه قضائیه نیز گزارشی از اقدامات خود قضائیه در حق بهبودی شهروندان از وکیل ارائه کرد. ■ محمدرضا فقهی خبری را پشت تریبون اعلام کرد به این ترتیب که: «ماندانا که متهم به ارتکاب قتل عمد بوده است و حکم قصاص او نیز صادر شده و به تأیید دیوان عالی کشور رسیده بود، با تلاش و پیگیری و اقدامات سیاسی دانشگاه کمیته حقوقی انجمن دفاع از حقوق زندانیان که از سوی کمیته تنظیم وکالت کرده بود، این حکم در شعبه تشخیص دیوان عالی نقض می‌شود. پس از نقض و اعاده پرونده به مرجعی که قبلاً رسیدگی کرده‌بود آن شعبه قرار وثیقه به میزان ۵۰ میلیون تومان صادر می‌کند و ماندانا، امروز از زندان با قید قرار آزاد شد تا شعبه بدوی ماهیتاً دوباره به پرونده رسیدگی کند.»

گزارش کوتاه

رئیس دانشگاه تهران:

بازنشستگی اساتادان مسئله‌ای عادی است

سعید ارکان زاده یزدی

گروه اجتماعی : عصر دیروز آیت الله عمید زنجانی رئیس دانشگاه تهران به همراه معاونان دانشجویی، آموزشی و پژوهشی خود به باشگاه دانشگاه تهران آمده بود تا از دانشجویان نمونه این دانشگاه، برگزیدگان المپیادهای دانشجویی و برندگان جشنواره جوان خوارزمی تقدیر کند. پس از پایان جلسه او در جمع خبرنگاران سخنان تازه‌ای درباره بازنشستگی‌های جنجالی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران گفت. اواخر هفته گذشته دانشجویان دانشگاه تهران از بازنشستگی جمعی از اساتادان برجسته دانشکده حقوق خبردار شدند و در حرکت‌ها و تجمعات اعتراضی به چنین اقدامی انتقاد کردند. آنها با برپایی راهپیمایی‌هایی خواستار برکناری رئیس دانشگاه، پیگیری مطالبات صنفی خود توسط دانشگاه و جلوگیری از تصفیه اساتادان برجسته دانشکده شدند. اعتراضات دانشجویی دانشگاه تهران شب سه‌شنبه هفته گذشته در کوی دانشگاه به اوج خود رسید و ۴۲ پامداد چهارشنبه به درگیری با پلیس انجامید.

اساتادان بازنشسته دو سه نفر بوده‌اند

خبرنگار شرق از عمید زنجانی پرسید: «دقیقاً چند نفر از اساتادان دانشکده حقوق بازنشسته شده‌اند؟ آمارهای متفاوتی از ۴ اساتاد تا ۹ اساتاد گفته شده است. شما تعداد اساتادان بازنشسته‌ها را اعلام کنید.» رئیس دانشگاه تهران پاسخ داد: «بازنشستگی یک مسئله کاملاً عادی و براساس مقررات دانشگاه است که هر سال انجام می‌گیرد. اسمال هم بازنشستگی به روال گذشته انجام شد منتها ما سعی کردیم در حد امکان استایدی را که به رتبه استادی رسیده‌اند و در سن بازنشستگی هستند نگه داریم.» بیشتر بازنشسته‌ها یا مری هستند یا استادیار. تعداد اندکی از آنها دانشیارند که سنشان از ۶۵ سال به بالا است و مشمول مقررات بازنشستگی می‌شوند.» او درباره بازنشستگی اساتادان دانشکده حقوق گفت: «در مورد دانشکده حقوق شایعاتی که بوده کاملاً بی اساس بوده است چون در این لیست که ارائه داده‌اند بعضی از استایدی اسمشان هست که دو سال پیش بازنشسته شده‌اند و همچنین اسامی کسانی است که اصلاً بازنشسته نشده‌اند. بعضی از این افرادی که در لیست‌های منتشر شده آمده است اگر خودشان هم تقاضای بازنشستگی بکنند ما سعی می‌کنیم آنها را منصرف کنیم. می‌ماند سه چهار مورد که دو مورد خود اساتادان بوده‌اند و بر بازنشستگی اصرار داشتند و دو سه مورد بازنشستگی‌ها به طبق مقررات انجام شده است.»

شرق از او پرسید که «دقیقاً اعلام می‌کنید چه کسانی خودشان اعلام بازنشستگی کرده بودند؟» عمید زنجانی گفت: «نه. ضرورتی به اعلام اسامی نیست.» او افزود: «من چون خودم متعلق به دانشکده حقوق هستم نمی‌توانستم در بازنشستگی‌ها تابعیض قائل شوم یعنی این طور که اساتید رشته‌های دیگر بازنشسته شوند و در دانشکده‌ای که خودم به آن تعلق دارم استثنا قائل شوم. از حکم بازنشستگی این دو سه نفر از همکاران ما که در دانشکده حقوق صادر شده، من هم از نظر عاطفی و رضایت قلبی خیلی خشنود نیستم اما براساس مقررات ناگزیرم عدالت را رعایت بکنم و نمی‌توانم برای دانشکده‌ای که به آن تعلق دارم امتیازی قائل بشوم.»
شده‌اند، رتبه استادی دارند؟» رئیس دانشگاه تهران پاسخ داد: «در دانشکده حقوق هیچ یک رتبه استادی نداشته‌اند.» خبرنگار دیگری گفت: «در دانشگاه تهران این طور شایع است که درباره تشکل‌های دانشجویی سلیقه‌ای عمل می‌شود و برخی از مدیران می‌خواهند چند تشکل را از رده خارج کنند.» آیت‌الله عمید زنجانی گفت: «هر کسی که می‌خواهد اظهارنظر کند براساس تمایلات خودش اظهارنظر می‌کند. باید یک شخص بی‌طرفی وجود داشته باشد که از نظر بدهد که مسئله چگونه است. قضیه درست برعکس است.»
تأجلی که من خبر دارم بسیاری لطیف‌ها و تشکل‌هایی که خیلی با نظام هماهنگی ندارند را بیشتر ارفاق می‌کنند؛ به خاطر اینکه عدالت محسوس باشد. حتی ما مورد اعتراض هستیم که مساوات را رعایت نمی‌کنیم و به هر کسی که بیشتر شلوغ می‌کند امتیاز بیشتری می‌دهیم.»
خبرنگار تلویزیون از رئیس دانشگاه تهران درباره اتفاقات و ناآرامی‌های دانشجویی هفته گذشته دانشگاه تهران پرسید و این که او فکر می‌کند «این ناآرامی‌ها را چه کسی به وجود آورده است؟» و آیا با این تجمعات برخورد خواهد کرد؟ آیت‌الله عمید زنجانی پاسخی نداد و گفت که جواب دادن به این سئوال‌ات دو ساعت طول می‌کشد. شرق پرسید آیا شما هم معتقدید که دانشجوی‌های معترض دانشجوی نیستند و دانشجویان هستند؟ عمید زنجانی به سئوال‌ها پاسخ داد.

تقدیر از دانشجویان نمونه

مراسم تجلیل از دانشجویان نمونه سال ۱۳۸۴ دانشگاه تهران و دانشجویانی که در این دانشگاه به المپیادهای علمی دانشجویی یا به جمع برگزیدگان جشنواره جوان خوارزمی یا به افتخار آن در حضور خانواده‌های آنان در باشگاه دانشگاه تهران برگزار شد. در این مراسم حجت‌الاسلام ابوترابی فرد رئیس نهاد نمایندگی رهبری در دانشگاه تهران و نایب رئیس سوم مجلس شورای اسلامی هم حضور داشتند. در این مراسم دکتر قصصری، معاون دانشجویی دانشگاه تهران از مراحل انجام انتخاب دانشجویان نمونه سخن گفت و دکتر حسینی معاون آموزشی دانشگاه تهران درباره اجرای المپیادهای علمی و جشنواره جوان خوارزمی و جایگاه دانشجویان دانشگاه تهران در این رقابت‌ها صحبت کرد. او گفت: «اما در دانشگاه تهران پتانسیل‌های خوبی داریم. تنها ۱۸۰۰ نفر دانشجوی استعداد درخشان در مقطع کارشناسی در دانشگاه تهران داریم.» آیت‌الله عمید زنجانی هم از دو میراث مهم بنیانگذار انقلاب اسلامی – خودباوری و شتاب – برای جوانان نسل سوم انقلاب در جهاد علمی یاد کرد.